

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Ankara'nın Tarihi ve Kültürel Turizm Değerlerine Yönelik İlgi ve Farkındalıkları

Murat KEÇE¹

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının Ankara'nın tarihi ve kültürel turizm değerlerine yönelik ilgi ve farkındalık düzeylerini belirlemektir. Nicel araştırma yöntemiyle verilerin toplandığı bu çalışma, betimsel bir alan araştırmasıdır. Araştırma, çalışma grubunda yer alan 336 katılımcı ile gerçekleştirilmiş ve ulaşılan sonuçlara göre; baba eğitim durumu üniversite olanların diğerlerine; kadınların erkeklere; ailesi köyde yaşayanların ailesi il ve ilçe merkezinde yaşayanlara; 3. sınıf düzeyindeki öğretmen adaylarının diğer sınıf düzeyindekilere göre ilgi ve farkındalık seviyelerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca tarihî mekânlara yönelik turizm türünü tercih eden öğretmen adaylarının diğer turizm türlerini tercih edenlere göre Ankara'nın tarihi ve kültürel turizm değerlerine karşı daha ilgili oldukları anlaşılmıştır. Ancak tarihi ve kültürel turizm değerlerine yönelik tutumların yüksek olmasına rağmen bu durumun pratik hayata yansımaları konusunda (bilgi testinden alınan puanlar incelendiğinde) öğretmen adaylarının tarihî ve kültürel turizm değerlerine yönelik yeterli düzeyde bilgi sahibi olmadıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Tarihi ve kültürel değerler, sosyal bilgiler öğretmen adayları, ilgi ve farkındalık, turizm.

Interest and Awareness of the Social Studies Preservice Teachers on the Historical and Cultural Tourism Heritage of Ankara

ABSTRACT

The aim of this study is to determine the interests and awareness of the social studies preservice in Ankara province on historical and cultural heritage. This is a descriptive study where the data were collected by a quantitative method. The study was carried out by the participation 336 participants. It was found that the level of interest the ones whose fathers are university graduates were higher than the others and the level of awareness of the third year students was higher than the rest. Also the students that her/his family lives in the village were higher than the students that her/his family lives in central the preservice teachers who preferred related to the historical site were found to have a satisfactory interest levels. However although the attitude level is generally high it is seen that the level of converting the attitudes into actions is not satisfactory.

Keywords: Historical and cultural heritage, social studies preservice teachers, interest and awareness, tourism.

¹Yrd. Doç. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, e-posta: muratkece@sdu.edu.tr

GİRİŞ

Turizm, insanların geçici veya devamlı, asli kazanç elde etme faaliyeti için yerleşmeye dönüşmemek şartıyla konaklamaları, tatil, dinlenme, sağlık, kültür, spor, avlanma, diğer toplumları tanıma vb. amaçlarla yurt içi ve yurt dışı bölgelere (genellikle gelişmiş olan ülkelerden gelişmekte olan ülkelere) seyahatlerinden doğan ekonomik, sosyal, kültürel iletişimlerin doğal ve yapay çevre ortamında paylaşılmasıdır (Doğanay 2001: 23). Kültür ise insanın doğa karşısında doğa ile birlikte yaşamını sürdürebilmesi için ürettiği her şeydir (Güvenç 1994: 48). Kültür ve turizm arasındaki ilişki, kültürün turizme yol açması ve turistlerin gittikleri gezdikleri yerlerin kültürüne etkileri olmak üzere iki şekilde ortaya çıkmaktadır (Emekli 2006: 54). Günümüzde iletişim-ulaşım araçlarındaki gelişmeler ve küreselleşme insanların değişik kültürleri görme, öğrenme, tanıma merakını körüklemiş ve neticede bu arzu, kültürel turizmi doğurmuştur (Nuryanti 1996: 255). Bu anlamda kültürel turizm, festival, folklor, tiyatro, sergi gibi sanat etkinliklerine katılmak, geçmiş ve yaşayan uygarlıklar ile kültürel değerleri tanımak, tarihî yerleri ve toplumların yaşam tarzını görmek amacıyla yapılan gezi olarak nitelendirilebilir (Aydın 1990: 27).

Tarihi ve Kültürel Turizm

Günümüzde insanlar eski medeniyetlerin ya da kültürlerin izlerini görmenin yanı sıra kendi kültürleri dışındaki yerel kültürlere de ilgi duymaya başlamışlardır. Doğa koşullarına bağlı kalmadan turizmi tüm yıla yaymak, turizme bir dinamizm kazandırmak, ülke kültürünü yerli ve yabancılara tanıtmak, korumak, geçmişe ve geleceğe sahip çıkmak için kültürel turizmin geliştirilmesi önem taşımaktadır (Emekli 2006: 55; Kızıllırmak vd. 2005: 103).

Kültür, bir toplumun ya da toplumların birikimli uygarlığı olması açısından düşünüldüğünde geçmiş medeniyetlerden kalan tarihî değerler de kültürel turizm içinde özel bir konuma sahiptir. Bir medeniyetin kültürü, yaşamı algılayışını, dünyaya bakışını, dini yaşayışını, kıyafetlerini, yiyecek çeşitlerini, barınak ve ibadet yapılarının mimarisini etkilemektedir. Dolayısıyla bu eserler, gelecek nesiller tarafından tarihî ve kültürel turizm değerleri bağlamında ziyaret edilmektedir. Yine tarihî ve kültürel turizmi diğer turizm türlerinden ayıran en önemli fark, öğrenme fonksiyonlu oluşudur. Tarih ve kültür, insanların düşündüğü (tavır, inanç, fikir ve değerler), yaptığı (davranış ve yaşayış biçimleri) ve oluşturduğu (sanat eserleri, el sanatları, diğer kültürel ürünler) unsurları kapsar. Bu açıdan ele alınırsa, kültürel turizm sadece mekân ve anıtların ziyareti değil, aynı zamanda ziyaret edilen alandaki yaşam tarzının öğrenilmesidir (Aliağaoğlu 2004: 51). Ayrıca tarihî, arkeolojik, kentsel ve doğal sitler, anıt, ören yeri, höyük, tümülüs, külliye, cami, kilise gibi somut kültür kalıntıları kültürel mirası oluşturmaktadır (Doğaner 2003: 2). Kültürel miras kısaca önceki nesillerin yarattıkları ve kuşaktan kuşağa aktardıkları maddi ve manevi kültür ürünleri olarak tanımlanır (Şahin 2009: 52). Ülkeler için önemli bir alternatif turizm türü olan kültür turizmi, gelir sağlayıcı etkisinin yanında kültürel değerlerin korunması açısından da üzerinde durulan bir turizm şeklidir (Öztürk

vd. 2002: 189). Kültürel turizm ile ilgili çalışmalarda kültür turizmi, kültürel turizm, tarihî turizm, miras turizmi gibi kavramların kullanıldığı bilinmektedir (Doğaner 2003: 3; Özdemir, 2009: 81). İç içe geçmiş bu kavramlar arasında sınır çizmek oldukça zordur. Doğal ve kültürel miras, tarih öncesi ve tarihî devirlere ait bilim, kültür, din ve güzel sanatlarla ilgili bulunan yer üstü, yer altı veya su altındaki tüm taşınır taşınmaz varlıklar olarak tanımlanabilir (Demiray 1991; Doğaner 2001; Oğuz 2007; Meydan vd. 2007).

Kültürel turizm potansiyeli açısından incelendiğinde ülkemizin son derece zengin değerlere sahip olduğu görülmektedir. Çünkü Türkiye'nin üzerinde bulunduğu topraklar, dünyanın en eski uygarlıklarına ev sahipliği yapmıştır (Doğanay 1989: 101; Tok 2002: 221).

Türkiye'nin Tarihi ve Kültürel Turizm Değerleri

Türkiye'nin turizm değerleri, doğal değerler (peri bacaları, şelaleler, travertenler, göller, vadiler, mağaralar, obruklar vb.), kültürel değerler (folklor, yemekler, inançlar, kıyafetler, mimari vb.) ile tarihî değerlerden (savaş alanları, kaleler, müzeler, anıtlar vb.) meydana gelmektedir. Türkiye'nin üzerinde bulunduğu topraklar birçok medeniyete (Hitit, Frig, Pers, Makedonya, Urartu, Lidya, Roma (Bizans), Selçuklu, Osmanlı) ev sahipliği yapmıştır. Bu dönemlerde yapılan ve günümüze kadar varlığını sürdürmüş eserler kültürel miras olarak değerlendirilmektedir. Bu mirasın en belirgin örnekleri hanlar, saraylar, kervansaraylar, camiler, çarşılar, köşkler, kiliseler, manastırlar, kasırlar, çeşmeler olarak sıralanabilir.

Ayrıca tarihî ve kültürel değerlere Türk mimarisinin zenginliğini de eklemek yerinde olur. Türkiye'nin uluslararası alanda tanıtılmasında ve diğer toplumların Türkiye'yi doğru şekilde tanımalarında Türk mimarisini yansıtan tarihî eserlerimizin payı oldukça büyüktür. Tüm bu vasıfları üzerinde taşıdığından millî değer sıfatı kazanan bu eserlerin korunması hem Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin hem de ülke bireylerinin başlıca görevleri arasındadır. Zengin bir kültürel mirasa sahip olması açısından Türk insanının özellikle de genç neslin tarihî ve kültürel değerlere olan ilgi ve farkındalıklarının üst seviyede olması önem taşımaktadır.

Diğer taraftan kültürel turizmin bir alt dalı olan tarihî mekânlara yönelik turizm, yerel tarihe olan ilgiyi artırmaktadır. Söz konusu ilginin artması ise tarihî ve kültürel değerlere olan farkındalığın artması ile doğru orantılıdır. Ayrıca yerel tarihe neden önem verilmesi gerektiğinin üç ana gerekçeye dayandırıldığı görülmektedir. Bunlar; millî tarihi öğretmek, yerel araştırmalar yapmak ve yerel topluluğun belirli yönlerini incelemek şeklinde sıralanmaktadır (NCC 1991; Aktekin 2004). Buna ek olarak yerel tarihe gereken önemin verilmesi kişinin geçmişini öğrenmesine ve anlamasına da yardımcı olmaktadır.

Tarihi ve Kültürel Turizm Değerlerinin Farkında Olmak

Duyuşsal alanın alt basamaklarından biri olan “farkında olma” Erden’e (1999) göre nesne veya olgudan gelen uyarıcıya karşı kişinin davranış geliştirmesini ifade etmektedir. Kağıtçıbaşı’na (2010) göre ise *farkındalık*; kişilerin kendi tutum ve davranışlarının ne ölçüde farkında olduklarını belirtmek için kullanılan bir terimdir ve yapılan araştırmalar, yüksek farkındalığın tutum-davranış ilişkisini güçlendirdiğini göstermektedir. Kişi eğer nesne veya olgunun farkında değilse ona karşı duyuşsal bir davranış da geliştiremez. Kişi önce nesnenin/olgunun farkına varır sonra uyarıcıya açık olabilir. Kişinin söz konusu nesneye olan farkındalık düzeyinin yüksek olması ona yönelik davranışlarının da olumlu yönde gelişmesini sağlamaktadır. Başka bir anlatımla kişinin farkındalık düzeyi tutumunu göstermektedir ve tutumlar da davranışları şekillendiren temel etkenlerdir (Erden, 1999).

Türkiye’nin sahip olduğu tarihî ve kültürel miras, kültür turizmi için büyük bir potansiyel oluşturmaktadır. Türk toplumuna ait olan yerel kültür değerlerinin korunması konusunda, kültürel miras önemli bir rol oynamaktadır. Söz konusu kültürel mirasın gelecek kuşaklara aktarılması için, özellikle tarihî çevrenin korunması, geliştirilmesi ve tarihî çevre içinde yer alan değerlerin turizm amaçlı kullanımlarının sağlanması bağlamında, kültürel varlıklara gerekli önemin verilmesi dikkat edilmesi gereken bir husustur (Meydan Uygur vd. 2007: 46). Tarihî çevreler “açık hava müzesi” niteliği taşıdığı için, insanların bilinçli ve bilinçsiz hareketlerinden etkilenir. Tarihî çevrenin bir “değer” olarak tanıtılması ve kişilerin hayatlarına yapacağı sosyal, ekonomik ve kültürel etkilerinin eğitim yoluyla kazandırılması gerekir (Daştan 1999: 44). Tarihî çevre eğitimiyle, bireylerin yaşadığı kentin tarihî ve kültürel değerlerine bilinçli bir şekilde bakması sağlanabilir (Tuncer 1996’dan akt. Alkış vd. 2005: 25).

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Nicel araştırma yöntemini esas alan bu çalışma, genel tarama modelinde yapılandırılmıştır. Tarama modelleri, geçmişteki ya da şu andaki bir durumu var olduğu biçimiyle betimlemeyi amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır (Karasar 2007: 77).

Çalışma Grubu

Bu çalışma, 2011-2012 öğretim yılında Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı 1, 2, 3 ve 4. sınıfta öğrenim gören öğretmen adayları üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda rastgele örneklem yöntemi kullanılarak gönüllülük esasına bağlı 336 öğretmen adayının görüşleri alınmıştır. Araştırmada yer alan katılımcılara ait demografik bilgilere tablo 1’de yer verilmiştir.

Tablo 1. Çalışmaya Katılan Öğretmen Adaylarının Sınıf ve Cinsiyet Dağılımları

Cinsiyet/Sınıf	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf	Toplam
Erkek	45	32	38	44	159
Kadın	38	54	50	35	177
Toplam	83	86	88	79	336

Tablo 1’de görüldüğü üzere araştırmaya toplam 336 sosyal bilgiler öğretmen adayı katılmıştır. Bunların 177’si kadın, 159’u erkektir. Araştırmaya katılanların sınıflar bazında ise dengeli (homojen) bir dağılım gösterdiği anlaşılmaktadır.

Tablo 2. Öğretmen Adaylarının Anne ve Baba Eğitim Düzeyleri

Eğitim Durumu	Anne Eğitim Düzeyleri		Baba Eğitim Düzeyleri	
	f	%	f	%
İlkokul	213	63.4	139	41.4
Ortaokul	58	17.3	75	21.4
Lise	5	14.9	82	23.3
Üniversite	15	4.5	40	13.9
Toplam	336	100.0	336	100.0

Tablo 2’de çalışmaya katılan öğretmen adaylarının anne ve baba eğitim düzeyleri verilmiştir. Buna göre katılımcıların yaklaşık üçte ikisinin annesi ilkökul, % 4.5’inin annesi üniversite mezunudur. Baba eğitim düzeyleri incelendiğinde ise katılımcıların yaklaşık beşte ikisinin babası ilkökul mezunu iken, % 13.9’unun baba eğitim düzeyinin üniversite olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi ve Uygulanması

Çalışmada öğretmen adaylarının görüşlerini almak için araştırmacı tarafından geliştirilen “*tarihi ve kültürel turizm değerleri ilgi ölçeği*” kullanılmıştır. Veri toplama aracının geliştirilme aşamasında öncelikle literatür taraması yapılmıştır. Literatür taraması neticesinde iki farklı içerikte (tutum ve bilgi) maddelerin yer aldığı 14 tutum (likert), 32 bilgi maddesi (çoktan seçmeli) olmak üzere toplamda 46 maddenin yer aldığı madde havuzu oluşturulmuştur. Alan uzmanlarının ve dil bilim uzmanlarının görüşleri neticesinde 2 tutum maddesinin ve 3 bilgi maddesinin ölçülmek istenen özelliği ölçebilecek bir içerikte olmadığı ve benzer özellikte maddelerin bulunduğu gerekçesiyle testten çıkarılmasına karar verilmiştir. Bu aşamada hazırlanan ölçme aracı ön uygulama kapsamında farklı sınıflarda öğrenim gören 127 sosyal bilgiler öğretmen adayına uygulanmıştır. Ölçme aracının yapı geçerliğinin belirlenmesi için faktör analizine başvurulmuş, 12 tutum maddesi üzerinde yapılan faktör analizi sonucu ölçme aracının KMO değerinin “.858” olduğu gözlemlenmiştir. KMO değeriyle birlikte verilen Bartlett's test değeri ise “4526.091”dir (p=.000). Ölçme aracındaki maddelerden faktör yük değerleri “.30”un altında olan ve tek faktörlü yapıdan sapmaya yol açan 4 madde testten çıkarılmıştır. Faktör yük değerleri .30’un altında olan maddeler ile iki ayrı faktördeki faktör yükleri arasındaki değer .10’dan daha fazla olan; bir başka ifade ile birden fazla faktöre yüksek düzeyde yük veren maddelerin

atılması gerekmektedir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk 2010) Bu haliyle testte kalan 8 tutum maddesinin faktör yük değerlerinin “.45”ten büyük olduğu görülmüştür. Ayrıca tutum maddelerinin toplam varyansın % 41.362’sini açıklaması ölçeğin tek faktörlü bir yapıdan oluştuğunu göstermektedir. Öğretmen adaylarının Ankara'nın tarihi ve kültürel turizm değerlerine yönelik ilgi ve tutum düzeylerini ölçmeyi amaçlayan bu ölçme aracının (8 maddelik son haliyle) “cronbach alpha” güvenilirlik kat sayısı değeri .81 olarak tespit edilmiştir.

Ölçme aracının bilgi boyutunu oluşturan ikinci kısımdaki çoktan seçmeli maddelerin geçerlik ve güvenilirlik düzeylerini belirlemek amacıyla ITEMAN programından yararlanılmıştır. 29 madde üzerinde gerçekleştirilen analiz sonuçlarına göre, madde güçlük indeksi ve madde ayırt edicilik değerleri istenilen ölçütleri karşılamayan 4 maddenin ölçme aracından çıkarılması neticesinde testte kalan çoktan seçmeli 25 maddenin madde güçlük indeksi ortalaması .59 olarak bulunmuştur. Madde güçlük indeksi değerinin .90’a yaklaştıkça maddenin/maddelerin kolaylaştığı .10’a yaklaştıkça da madde/maddelerin zorlaştığı düşünüldüğünde testte bulunan maddelerin ne zor ne kolay olan .50 değerine yakın olduğu görülmektedir. Yine testte bulunan 25 maddenin çift serili madde ayırıcılık gücünün ortalama değeri .32 olarak bulunmuştur. Bir maddenin çift serili madde ayırıcılık gücü .30 ve yukarındaysa o madde testte kalabilecek iyi bir maddedir (Atılğan vd. 2009). Testte bulunan 25 maddenin nokta serili madde ayırıcılık gücünün ortalama değeri ise .34 olarak bulunmuştur. Nokta serili ayırıcılık gücü değerinin .30’dan yukarı olması maddelerin yüksek ayırt edicilik gücüne sahip olduğunu göstermektedir (Atılğan vd. 2009). Bilgi testinde yer alan 25 maddenin KR 20 güvenilirlik katsayısı .80 olarak bulunmuştur. Madde istatistikleri ile yapılan güvenilirlik hesaplamaları için pek çok istatistiksel formül geliştirilmiş olmakla beraber “Kuder-Richardson 20” en çok kullanılan formüllerdendir (Karasar 2007: 150) ve bir test maddesine verilen cevaplar 1 (doğru), 0 (yanlış) şeklinde puanlandığında kullanılır (Büyüköztürk vd. 2008: 109).

Asıl uygulama aşamasında katılımcıların Ankara'nın tarihi ve kültürel turizm değerlerine yönelik tutumlarını tespit etmek amacıyla kullanılan 5’li likert (*tamamen katılıyorum, katılıyorum, kısmen katılıyorum, katılmıyorum, kesinlikle katılmıyorum*) tarzda yapılandırılmış 8 maddelik tutum ölçeği ile katılımcıların Ankara'nın tarihi ve kültürel turizm değerleri hakkındaki bilgi düzeylerini tespit etmek amacıyla çoktan seçmeli (4 seçenek) tarzda oluşturulmuş 25 maddelik bilgi testi ön uygulamaya dahil olan katılımcılar dışarıda tutularak 336 öğretmen adayı üzerinde uygulanmıştır. Her iki testin analizleri ayrı ayrı gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Analizi

Ölçme araçlarının uygulanmasından elde edilen veriler üzerinden SPSS 17.00 paket programı aracılığıyla frekans ve yüzde değerleri hesaplanmış, değişkenlerin durumuna göre t-testi ve tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Ankara'nın tarihî ve kültürel turizm değerlerine ilişkin sosyal bilgiler öğretmen

adaylarının tutum ve bilgilerini belirlemede madde bazında frekans (f) ve yüzde (%) kullanılmıştır. Elde edilen veriler tablolaştırılarak yorumlanmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tarihî ve kültürel turizm değerlerine ilişkin ilgi ve farkındalıkları ile söz konusu değerlere yönelik bilgi testindeki sorulara verilen yanıtların cinsiyet, sınıf, ikamet edilen yer gibi değişkenler açısından farklılık gösterip göstermediğine ilişkin bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

Tablo 3. Öğretmen Adaylarının Cinsiyet Değişkeni Açısından Turizm Türü Tercihleri

Cinsiyet		Deniz Turiz.	Kış/Dağ Yayla Turiz.	Ekol. Turiz.	İnanç Turiz.	Tarihi Mekân. Turizm	Kaplıca Turizmi	Toplam
Erkek	%	37.1	16.4	6.9	12.6	26.4	.6	159
Kadın	%	27.1	13.6	1.1	9.0	48.0	1.1	177

Tablo 3'te erkek öğretmen adaylarının en fazla *deniz turizmini*, kadın öğretmen adaylarının ise *tarihî mekânlara yönelik turizm* türünü tercih ettikleri görülmektedir. Ulaşılan bu bulgu, kadın öğretmen adaylarının erkeklere göre Ankara'nın tarihî ve kültürel turizm değerlerine ilişkin maddelerin yer aldığı tutum ölçeğinden ve bilgi testinden alacakları toplam puanların daha yüksek olacağını düşündürmektedir.

Tablo 4. Katılımcıların Ankara'nın Tarihi ve Kültürel Turizm Değerlerine Yönelik Tutum Ölçeği Toplam Puanlarının Dağılımı

Ölçek Maddeleri	\bar{X}	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1. Tarihi ve kültürel turizm değerlerine karşı ilgiliyim.	4,33	169	50	124	37	34	10	3	1	6	2
2. Tarihi ve kültürel turizm değerlerini ziyaret etmenin tarih bilinci gelişimine olumlu katkı yaptığına inanıyorum.	3,38	72	21	102	30	80	24	48	14	34	10
3. Ankara'nın tarihi ve kültürel turizm değerlerini gezmekten zevk alırım.	3,93	102	31	137	40	63	19	24	7	10	3
4. Bir arkadaşım Ankara'ya geldiğinde ona Ankara'nın tarihi ve kültürel turizm değerlerini gezdiririm.	3,72	87	26	121	36	86	26	31	9	11	3
5. Ankara'daki tarihi ve kültürel turizm değerlerinin mutlaka gezilip görülmesi gerektiği inancındayım.	4,30	149	44	128	38	40	12	10	3	9	4
6. Üniversitede Ankara'nın tarihi ve kültürel turizm değerlerinin tanıtımına yönelik yapılan gezilere katılırım.	4,30	170	51	123	37	30	9	5	2	8	2
7. Ankara'nın tarihi ve kültürel turizm değerleri açısından zengin bir mirasa sahip olduğunu düşünüyorum.	3,37	45	13	115	34	110	33	53	16	13	4
8. Ankara'daki tarihi ve kültürel turizm değerlerini ziyarete değer görmüyorum.	3,58	67	20	137	41	83	25	25	7	24	7

Öğretmen adaylarının tarihî ve kültürel turizm değerlerine yönelik tutumlarının genel olarak yüksek olduğu görülmekle birlikte, madde bazında en yüksek aritmetik ortalama puan ($\bar{x}= 4.33$) 1. madde olan “Genel olarak tarihi ve kültürel turizm değerlerine karşı ilgiliyim” önermesine aittir. En düşük aritmetik ortalamaya ($\bar{x}= 3.37$) sahip maddenin ise “Ankara’nın tarihi ve kültürel turizm değerleri açısından zengin bir mirasa sahip olduğuna inanıyorum” ifadesi olduğu görülmektedir. Bu bulgu, katılımcıların Ankara ilinin tarihî ve kültürel değerler bakımından zengin olmadığını düşündükleri şeklinde yorumlanabilir. Diğer taraftan “Üniversitede Ankara’nın tarihi ve kültürel turizm değerlerinin tanıtımına yönelik yapılan gezilere katılırım” maddesine karşı katılımcıların olumlu yönde görüş bildirdikleri ($\bar{x}= 4.30$) görülmektedir. Bu bağlamda katılımcıların Ankara’da yer alan tarihî ve kültürel turizm değerlerine olan ilgilerinin yüksek olduğu ve bu amaçla gerçekleştirilecek bir organizasyona katılmaya gönüllü oldukları anlaşılmaktadır.

Tablo 5. Cinsiyete Göre Tarihî ve Kültürel Turizm Değerlerine Yönelik Tutum Toplam Puanlarının T-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	SD	df	t	p
Kadın	177	30.07	6.56	334	2.221	.027
Erkek	159	28.51	6.18			

Öğretmen adaylarının cinsiyete göre normal bir dağılım gösterip göstermediklerini tespit etmek için yapılan binominal test analizi sonucunda katılımcıların dağılım yüzdeleri (% 47 erkek, % 53 kadın) arasında anlamlı bir fark olmadığı ($p = .229$) tespit edilmiştir. Başka bir ifadeyle, çalışma grubundaki erkeklerin oranı % 50 değerinden anlamlı bir biçimde farklı değildir. Bu bulgu katılımcıların tutum toplam puanları üzerinde parametrik test istatistiklerinin yapılmasını gerekli kılmaktadır. Tablo 5’e göre çalışma grubunda yer alan kadınların tarihî ve kültürel değerlere yönelik tutum toplam puanları aritmetik ortalamasının $\bar{x}= 30.07$, erkeklerin ise $\bar{x}= 28.51$ olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının tarihî ve kültürel değerlere yönelik tutum toplam puanları ile cinsiyetleri arasındaki ilişki incelenmiş ve öğretmen adaylarının tarihi ve kültürel turizme yönelik tutumları üzerinde cinsiyetlerinin anlamlı farklılığa ($t_{(334)}=2.221;p>.05$) yol açmadığı tespit edilmiştir. Ancak katılımcıların aritmetik ortalama puanlarına bakılarak bir değerlendirme yapıldığında kadın öğretmen adaylarının tarihî ve kültürel değerlere yönelik tutumlarının daha üst seviyede olduğu söylenebilir.

Tablo 6. Katılımcıların Tarihi ve Kültürel Turizm Değerlerine Yönelik Tutum Toplam Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Farklılığı için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	df	KO	F	p	Anlamlı Fark
Gruplar Arası	455.579	3	151.860			
Gruplar İçi	13468.980	332	40.569	3.743	.005	4. Sınıf – 3. Sınıf
Toplam	13924.560	335				2. Sınıf – 3. Sınıf

Çalışmaya katılan 1. sınıf düzeyindeki öğretmen adaylarının tarihi ve kültürel değerlere yönelik tutum toplam puanları aritmetik ortalamasının $\bar{X} = 29.31$; 2. sınıfa devam eden öğretmen adaylarının tarihi ve kültürel değerlere yönelik tutum toplam puanları aritmetik ortalamasının $\bar{X} = 29.59$; 3. sınıf düzeyindekilerin tarihi ve kültürel değerlere yönelik tutum toplam puanları aritmetik ortalamasının $\bar{X} = 31.13$ ve 4. sınıf düzeyindeki öğretmen adaylarının tarihi ve kültürel değerlere ilişkin tutum toplam puanları aritmetik ortalamasının $\bar{X} = 27.82$ olduğu görülmektedir. Katılımcıların sınıf düzeyleri ile tarihi ve kültürel değerlere yönelik tutumları arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını belirlemek amacıyla Scheffe çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre oluşan tablo 6 incelendiğinde öğretmen adaylarının sınıf düzeyleri ile tarihi ve kültürel değerlere yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür [$F_{(3,332)}=3.743;p=.05$]. Bu sonuçlara göre Sosyal Bilgiler Eğitimi ABD 3. sınıf öğretmen adaylarının 2. ve 4. sınıf öğretmen adaylarına göre tarihi ve kültürel değerlere yönelik daha fazla olumlu tutum içinde oldukları anlaşılmaktadır. Başka bir deyişle sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tarihi ve kültürel turizm değerlerine yönelik tutumları, sınıf düzeyine bağlı olarak farklılaşmaktadır.

Tablo 7. Katılımcıların Tarihi ve Kültürel Turizm Değerlerine Yönelik Tutum Toplam Puanlarının Baba Eğitim Düzeyine Göre Farklılığı için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	df	KO	F	p	Anlamlı Fark
Gruplar Arası	1185.874	3	335.291			İlkokul –
Gruplar İçi	12738.686	332	38.370	10.302	.000	Üniversite
Toplam	13924.560	335				Ortaokul – Üniversite

Çalışmaya katılan öğretmen adaylarından baba eğitim düzeyi ilkökul olanların tarihi ve kültürel değerlere yönelik tutum toplam puanları aritmetik ortalaması $\bar{X} = 28.25$; baba eğitim düzeyi ortaokul olanların aritmetik ortalaması $\bar{X} = 28.05$; baba eğitim düzeyi lise olanların aritmetik ortalaması $\bar{X} = 30.52$; baba eğitim düzeyi üniversite olanların ise tarihi ve kültürel değerlere yönelik tutum toplam puanları aritmetik ortalamasının $\bar{X} = 33.50$ olduğu görülmüştür. Yapılan Scheffe

çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre ulaşılan bulgulara tablo 7’de yer verilmiştir. Buna göre öğretmen adaylarının baba eğitim düzeyi ile tarihî ve kültürel değerlere yönelik tutumları arasında, özellikle de baba eğitim düzeyi üniversite ($\bar{X} = 33,50$) olanlar lehine, anlamlı bir fark olduğu gözlenmiştir [$F_{(3,332)} = 10,302; p < .01$]. Bu anlamda öğretmen adayının babasının daha yüksek eğitim kademesinden mezun olması ile tarihî ve kültürel değerlere yönelik tutumları arasında bir paralellikten söz edilebilir.

Tablo 8. Katılımcıların Tarihî ve Kültürel Turizm Değerlerine Yönelik Tutum Toplam Puanlarının Tercih Edilen Turizm Türüne Göre Farklılığı için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	df	KO	F	p	Anlamlı Fark
Gruplar Arası	478.439	5	95.688			Deniz Turizmi
Gruplar İçi	13446.120	330	40.746	2.348	.004	Kaplıca Turizmi-
Toplam	13924.560	335				Kış/Dağ/Yayla Turizmi

Öğretmen adaylarından deniz turizmini tercih edenlerin tarihî ve kültürel değerlere yönelik tutum toplam puanları aritmetik ortalamasının $\bar{X} = 28,33$; kış/dağ/yayla turizmini tercih edenlerin tutum toplam puanları aritmetik ortalamasının $\bar{X} = 28,50$; kaplıca turizmini tercih edenlerin aritmetik ortalamasının $\bar{X} = 27,83$; ekolojik turizmi tercih edenlerin aritmetik ortalamasının $\bar{X} = 27,46$; inanç turizmini tercih edenlerin aritmetik ortalamasının $\bar{X} = 29,04$ ve tarihî mekânlara yönelik turizmi tercih edenlerin tutum toplam puanları aritmetik ortalamasının $\bar{X} = 30,94$ olduğu görülmüştür. Tablo 8 incelendiğinde öğretmen adaylarının tarihî ve kültürel değerlere yönelik tutum toplam puanları aritmetik ortalaması ile tercih ettikleri turizm türleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmüştür [$F_{(5,330)} = 2,348; p < .05$]. Hangi gruplar arasında anlamlı farklılığın olduğunu tespit etmek amacıyla yapılan Tukey testi sonuçlarına göre; tarihî mekânlara yönelik turizmi tercih eden öğretmen adaylarının ($\bar{X} = 30,94$); deniz turizmini ($\bar{X} = 28,33$), kaplıca turizmini ($\bar{X} = 27,83$) ve kış/dağ/yayla turizmini ($\bar{X} = 28,50$) tercih edenlere göre tarihî ve kültürel değerlere ilişkin daha fazla olumlu tutum içinde buldukları görülmektedir.

Tablo 9. Cinsiyete Göre Tarihî ve Kültürel Turizm Değerlerine İlişin Bilgi Testi Toplam Puanlarının T-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	SD	df	t	p
Kadın	177	16.24	3.73	334	3.83	.000
Erkek	159	14.69	3.60			

Tablo 9’a göre çalışma grubundaki kadınların tarihî ve kültürel değerlere yönelik bilgi testi toplam puanları aritmetik ortalamasının $\bar{X} = 16,24$; erkeklerin aritmetik

ortalamasının ise $\bar{x} = 14.69$ olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının tarihi ve kültürel değerlere ilişkin bilgi testi toplam puanları aritmetik ortalaması ile cinsiyetleri arasındaki ilişki incelenmiş ve kadınlar lehine anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($t_{(334)}=3,83; p<.05$). Dolayısıyla kadın öğretmen adaylarının Ankara'daki tarihî ve kültürel değerlerle ilgili bilgi sorularına daha fazla doğru cevap verdikleri ve söz konusu tarihî-kültürel değerlere karşı ilgi ve farkındalıklarının daha yüksek olduğu söylenebilir. Ayrıca ulaşılan bu bulgunun, tutum ölçeğinden alınan puanlarla paralellik gösterdiği anlaşılmıştır.

Tablo 10. Katılımcıların Tarihi ve Kültürel Turizm Değerlerine Yönelik Bilgi Testi Toplam Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Farklılığı için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	df	KO	F	p	Anlamlı Fark
Gruplar Arası	199.149	3	66.383			
Gruplar İçi	4666.994	332	14.057	4.722	.003	1. – 3. Sınıf 2. – 3. Sınıf
Toplam	4866.143	335				

Çalışma grubundaki öğretmen adaylarından 1. sınıf düzeyindekilerin tarihi ve kültürel turizm değerlerine ilişkin bilgi testi toplam puanlarının aritmetik ortalaması $\bar{x} = 15.21$; 2. sınıf düzeyindekilerin bilgi testi aritmetik ortalaması $\bar{x} = 15.35$; 3. sınıf düzeyindekilerin bilgi testi aritmetik ortalaması $\bar{x} = 17.20$ ve 4. sınıf düzeyindeki öğretmen adaylarının bilgi testi toplam puanları $\bar{x} = 15.89$ değerindedir. Hangi sınıf düzeylerinde öğrenim görenlerin tarihî ve kültürel turizm değerleri bilgi testi toplam puanları arasında anlamlı farklılık olduğunu tespit etmek amacıyla yapılan Tukey testi sonuçlarına göre öğretmen adaylarının sınıf düzeyleri ile tarihî ve kültürel değerlere ilişkin bilgi testi aritmetik ortalamaları arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir [$F_{(3,332)}= 4,722; p<.05$]. Bu sonuçlara göre Sosyal Bilgiler Eğitimi ABD 3. sınıf öğretmen adaylarının ($\bar{x}=17.20$), 1. sınıf ($\bar{x}= 15.21$) ve 2. sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarına ($\bar{x}= 15.35$) göre Ankara'da bulunan tarihî ve kültürel değerlerin özellikleri ile ilgili sorulara daha fazla doğru cevap verdikleri görülmüştür. Dolayısıyla sosyal bilgiler öğretmenliği 3. sınıf öğrencilerinin Ankara'daki tarihî ve kültürel değerlere ilişkin ilgi ve farkındalık seviyelerinin daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 11. Katılımcıların Tarihi ve Kültürel Turizm Değerlerine Yönelik Bilgi Testi Toplam Puanlarının Yerleşim Yeri Değişkenine Göre Farklılığı için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	df	KO	F	p	Anlamlı Fark
Gruplar Arası	171.741	3	57.247			
Gruplar İçi	4123.399	332	12.420	4.609	.004	İlçe merkezi – Köy
Toplam	4295.140	335				İl merkezi – Köy

Çalışmaya katılan öğretmen adaylarından ailesi köyde ikamet edenlerin Ankara'daki tarihî ve kültürel değerlere ilişkin bilgi testi toplam puanları aritmetik ortalaması $\bar{X} = 16.02$; ailesi kasabada ikamet edenlerin bilgi testi aritmetik ortalaması $\bar{X} = 13.24$; ailesi ilçe merkezinde ikamet edenlerin bilgi testi aritmetik ortalaması $\bar{X} = 15.36$ ve ailesi il merkezinde ikamet eden öğretmen adaylarının Ankara'daki tarihî ve kültürel değerlere ilişkin bilgi testi toplam puanlarının $\bar{X} = 15.06$ olduğu görülmüştür. Hangi gruplar arasında anlamlı farklılık olduğunu bulmak amacıyla yapılan Tukey testi sonuçlarına göre öğretmen adaylarının ailesinin ikamet ettiği yerleşim yeri ile tarihi ve kültürel değerlere yönelik bilgi testi toplam puanları arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir [$F_{(3-332)}=4,609;p<.05$]. Buna göre ailesi köyde ikamet eden öğretmen adaylarının ($\bar{X} = 16.02$) ailesi ilçe merkezinde ($\bar{X} = 15.36$) ve il merkezinde ikamet edenlere ($\bar{X} = 15.06$) nispeten Ankara'daki tarihî ve kültürel turizm değerleriyle ilgili sorulara daha fazla doğru cevap verdikleri görülmektedir. Bu bağlamda yerleşim yeri değişkeni açısından ailesi köyde ikamet eden öğretmen adaylarının tarihî ve kültürel değerlere ilişkin bilgilerinin diğerlerine göre daha yüksek olduğu söylenebilir. Başka bir anlatımla katılımcıların tarihi ve kültürel turizm değerlerine yönelik ilgileri yaşadıkları yerleşim yerine bağlı olarak farklılaşmaktadır.

Tablo 12. Katılımcıların Tarihî ve Kültürel Turizm Değerlerine Yönelik Bilgi Testi Toplam Puanlarının Tercih Edilen Turizm Türüne Göre Farklılığı için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	df	KO	F	p	Anlamlı Fark
Gruplar Arası	423.876	5	84.775			Deniz Tarihî
Gruplar İçi	3871.264	330	11.731	7.227	.000	Turizmi- Mekanlara Ekolojik Yönelik
Toplam	4295.140	335				Turizm- Turizm

Katılımcılardan sırasıyla deniz turizmini tercih edenlerin Ankara'daki tarihi ve kültürel turizm değerlerine ilişkin bilgi testi toplam puanları aritmetik ortalamasının $\bar{X} = 13.97$; kış/dağ/yayla turizmini tercih edenlerin $\bar{X} = 15.42$; kaplıca turizmini tercih edenlerin $\bar{X} = 16.25$ ekolojik turizmi tercih edenlerin $\bar{X} = 12.46$; inanç turizmini tercih edenlerin $\bar{X} = 14.50$ ve tarihî mekânlara yönelik turizmi tercih edenlerin tarihî ve kültürel değerlerin özellikleriyle ilgili bilgi testinden aldıkları toplam puanları aritmetik ortalamasının da $\bar{X} = 17.00$ olduğu görülmüştür. Hangi gruplar arasında anlamlı farklılık olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Scheffe testi sonucuna göre, öğretmen adaylarının Ankara'daki tarihi ve kültürel turizm değerlerinin özelliklerine ilişkin aldıkları toplam puanlar ile tercih edilen turizm türü arasında anlamlı bir fark olduğu gözlenmiştir [$F_{(5-330)}=7.227;p<.05$]. Yine Scheffe testi sonucunda tarihî mekânlara yönelik turizmi tercih eden öğretmen adaylarının ($\bar{X} = 17.00$) deniz turizmini ($\bar{X} = 13.97$) ve ekolojik turizmi tercih edenlere ($\bar{X} = 12.46$) göre Ankara'daki tarihî ve kültürel

turizm değerlerinin özellikleri hakkında daha fazla bilgi sahibi oldukları, dolayısıyla ilgi ve farkındalıklarının daha üst seviyede olduğu söylenebilir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırmadan çıkan en önemli sonuç, tarihi ve kültürel turizm değerlerine ilişkin testin ilk bölümünü oluşturan tutum önermelerinden yüksek puan alan grupların Ankara'da bulunan tarihi ve kültürel turizm değerlerinin özelliklerine ilişkin maddelerin yer aldığı bilgi testinden de yüksek puan almış olmalarıdır. Diğer bir deyişle tutum toplam puanı ile bilgi testinden alınan toplam puan arasında doğru orantının olduğu anlaşılmıştır. İnsanların obje, olay, olgu, fikir ve benzeri şeylere karşı olumlu veya olumsuz tepkide bulunma eğilimi olarak tanımlanan (Pell ve Jarvis 2001) tutum kavramının insanların objeler, olaylar, fikirler vs. hakkındaki bilgilerini içeren bilişsel, bunlara karşı duydukları his veya duygularını içeren affektif ve bunlara yönelik eylem veya tepkide bulunma eğilimlerini içeren davranışsal öğeler olmak üzere üç bileşeni vardır (Yılmaz ve Şeker 2011). Bununla birlikte kişinin herhangi bir nesneye karşı olumlu tutum sergilemesi, kişinin söz konusu nesneye yönelik farkındalık seviyesini arttırmakta ve davranışlarının olumlu yönde gelişmesini sağlamaktadır (Kağıtçıbaşı 2010: 125).

Çalışmaya katılan kadın öğretmen adaylarının (\bar{X} = 30.70) erkek öğretmen adaylarına (\bar{X} = 28.51) göre tarihi ve kültürel değerlere yönelik daha olumlu tutuma sahip oldukları ve yine kadınların (\bar{X} = 16.24) Ankara'nın tarihi ve kültürel turizm değerlerine ilişkin bilgi testinden erkeklere (\bar{X} = 14.69) göre daha yüksek puan aldıkları gözlenmiştir. Sınıf düzeyleri açısından incelendiğinde Ankara'nın tarihi ve kültürel turizm değerlerine yönelik 3. sınıf öğretmen adaylarının diğer sınıf düzeylerindeki göre daha olumlu tutuma sahip olmaları ve bilgi testinden yüksek puan almış olmaları, tarihi ve kültürel turizm değerlerine ilişkin farkındalıklarının daha üst seviyede olduğu şeklinde yorumlanabilir. Bu anlamda Gazi Üniversitesi'nin Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı 3. sınıf öğretmen yetiştirme programında yer alan "*Turizm Coğrafyası*" ve seçmeli "*Müze Eğitimi*" derslerinin bu sınıf düzeyindeki öğrencilerin tarihi ve kültürel değerlere ilişkin farkındalık düzeyleri üzerinde olumlu etki yaptığı söylenebilir. Öğretmen adaylarının 4. sınıfa geldiğinde öğretmen olarak atanmak için KPSS'den gerekli puanı alabilmek, ders bırakmadan mezun olabilmek, gelecek kaygısı vb. düşüncelerinden dolayı tarihi ve kültürel turizm değerlerine karşı ilgilerinin ikinci planda kaldığı anlaşılmaktadır. Çalışma grubundaki öğretmen adaylarının tarihi ve kültürel değerlere ilişkin tutumları ile baba eğitim düzeyleri arasında, baba eğitim düzeyi üniversite olanlar lehine anlamlı farklılık olmasına rağmen baba eğitim düzeyi ile bilgi testinden alınan puanlar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı gözlenmiştir. Başka bir deyişle öğretmen adayının babasının daha yüksek eğitim kademesinden mezun olması kişinin tarihi ve kültürel değerlere yaklaşımında olumlu yönde bir etki meydana getirmesine rağmen bu tutumun davranışlar üzerinde olumlu bir etki yapmadığı görülmüştür. Tarihi ve kültürel turizm türünü tercih eden öğretmen adaylarının; deniz turizmini, kaplıca turizmini ve

kış/dağ/yayla turizmini tercih edenlere göre daha olumlu tutum içinde oldukları dolayısıyla ilgi ve farkındalıklarının da üst seviyede olduğu gözlenmiştir. Katılımcıların ailesinin ikamet ettiği yerleşim yeri ile tarihî ve kültürel değerlere ilişkin tutumları arasında anlamlı farklılık bulunmazken; öğretmen adaylarının ailesinin ikamet ettiği yerleşim yeri ile tarihî ve kültürel değerlerin özelliklerinin sorulduğu bilgi testinden alınan puan arasında, ailesi köyde ikamet edenler lehine, anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Yine katılımcıların anne eğitim düzeyleri ile tarihî ve kültürel değerlere ilişkin ilgi ve farkındalıkları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Genel olarak çalışma grubundaki öğretmen adaylarının tutumlarının yüksek sayılabilecek bir düzeyde bulunmasına karşılık aynı olumlu duruma bilgi testinden alınan puanlarda rastlanılmadığı dolayısıyla Ankara'nın tarihî ve kültürel turizm değerlerine ilişkin tutumların olumlu olmasına rağmen farkındalık düzeylerinin aynı oranda yüksek olmadığı tespit edilmiştir. Bu açıdan öğretmen adaylarının Ankara'daki tarihî ve kültürel turizm değerlerine ilişkin ilgi ve farkındalık düzeylerinin geliştirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Konuyla ilgili olarak Alkış ve Oğuzoğlu (2005) tarafından yapılan çalışmada ilköğretim öğrencilerinin tarihî çevre bilgilerinin yetersiz olduğu görülmüştür. Yine Keçe ve Dinç (2010) tarafından yapılan çalışmada öğretmen adaylarının tarihî ve kültürel değerlere ilişkin farkındalık düzeylerinin sınırlı olduğu sonucuna varılmıştır. Metin'in (2011) tarih öğretmen adaylarının Çankırı'daki tarihi ve kültürel eserlere yönelik ilgi ve farkındalıklarını incelendiği çalışma sonucunda ve Dinç vd. (2011) tarafından Uşak Üniversitesi öğrencilerinin Uşak'ta yer alan tarihi ve kültürel eserler hakkındaki ilgi ve farkındalık düzeylerinin belirlenmeye çalışıldığı araştırma sonucunda katılımcıların ilgi ve yeterliliklerinin düşük olduğu gözlenmiştir. Bu açıdan gerek tarafımızdan yapılan gerekse diğer araştırmacılar tarafından yapılan araştırma sonuçlarından benzer sonuçlara ulaşılmış olması, üniversite öğrencilerinin tarihi ve kültürel değerlere ilişkin ilgi ve farkındalık düzeylerinin yeterli seviyede olmadığını göstermektedir. Ayrıca konuyla ilgili yapılan araştırma bulgularından ulaşılan sonuçlar, üniversite öğrencilerinin yaşadıkları şehirde bulunan tarihi ve kültürel değerlere yönelik ilgisiz kaldıklarını, onların günlük yaşamlarını öğrenim gördükleri şehirlerden ve özellikle de bu şehirlerdeki tarihsel çevreden yalıtılmış olarak sürdürdüklerini düşündürmektedir. Bu anlamda Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı gibi hem tarih hem de coğrafya disiplinlerini içinde barındıran bir bölümde eğitimini sürdüren öğretmen adayının çevresinde yer alan tarihî ve kültürel turizm değerlerine yönelik farkındalık geliştirmesi noktasında kendisini daha fazla yetiştirmesi, öğretmenlik mesleğine başladığında da bu bilgi birikiminden yararlanabilecek yeterlilikte olması beklenilmektedir.

Araştırma bulgularından ulaşılan sonuçlar neticesinde aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

Öğretmen adaylarının tarihî ve kültürel turizm değerlerine yönelik tutumlarının olumlu yönde gelişmesi amacıyla Yüksek Öğretim Kurumlarına çeşitli sorumluluklar düşmektedir. Bu kapsamda üniversiteler her öğretim yılı başında

birinci sınıf öğrencilerine şehirdeki tarihi ve kültürel değerlerin tanıtılması için ziyaretler düzenleyebilir. Kültür ve Turizm Bakanlığı'na tarihî ve kültürel turizm değerlerinin tanıtımına yönelik çalışmalarda üniversite öğrencilerine, özellikle de öğretmen adaylarına kolaylıklar (indirimler vs.) sağlanabilir. Öğretmen adaylarının akademik danışmanları ya da derslerine giren öğretim elemanları/üyeleri tarafından hayatlarının en az dört yılını geçirecekleri bir süreçte şehrin tarihî ve kültürel dokusunu hakkında bilgi sahibi olmaları ve bu yönde bir farkındalık geliştirmeleri amacıyla düzenli etkinlikler yapılabilir. Öğretmen adaylarının üniversite dışında yapılan tur gezilerine bazı nedenlerden dolayı katılmadıkları düşünüldüğünde, üniversitelerde konuyla ilgili birimlerden öğrencilerin şehirdeki tarihi ve kültürel değerlerle tanışmaları amacıyla geziler düzenlenmesi gerekebilir. Öğretmen adayı, yükseköğrenim yaşamını geçirdiği şehirde bulunan tarihî ve kültürel değerlere ilişkin bilgi sahibi olmasını öğretmenlik mesleğinde yararlanacağı argümanlar olarak düşünmeli ve bu anlamda tarihî ve kültürel değerlere yönelik farkındalık düzeylerini arttırmalıdır. Ayrıca tarihî ve kültürel değerlere ilişkin farkındalık seviyesinin yüksek olmasının tarih bilincini arttıracığı öğretmen adayları tarafından bilinmelidir. Üniversitelerde Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı müfredat programlarında Türkiye'ye ait yerel tarih unsurlarının yer aldığı tarihî ve kültürel değerlere yönelik tanıtım yapılması, öğrencilerde söz konusu değerlere karşı öğrenme isteğinin oluşmasına ve gezip görme ihtiyacı doğurarak öğrencilerin farkındalıklarının artmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Aktekin, S. (2004). *The inclusion of local history in the secondary history national curriculum in the Turkey: problems and potential*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. The University of Nottingham, Nottingham.
- Aliağaoğlu, A. (2004). Sosyo-kültürel miras turizmi ve Türkiye'den örnekler. *Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Coğrafi Bilimler Dergisi*, 2(2), 54-64.
- Alkış, S. ve Oğuzoğlu, Y. (2005). İlköğretim öğrencilerinin tarihî çevre bilgisinin değerlendirilmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 23-45.
- Atılğan, H., Kan, A. ve Doğan, N. (2009). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Aydın, İ. (1990). *Açıklamalı turizm terimler sözlüğü*. Aydın: Coşkun Matbaası.
- Büyükoztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Çokluk, Ö., Şekerçioğlu, G. ve Büyükoztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik SPSS ve LISREL uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Çetin, T. (2010). Cumalıkızık köyünde kültürel miras ve turizm algısı. *Milli Folklor Dergisi*, 22(87), 181-190.
- Daştan, H. (1999). *Çevre koruma bilinci ve duyarlılığın oluşmasında eğitimin yeri ve önemi (Türkiye örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Demiray, U. (1991). Kültürel iletişim bağlamında turizm madalyonunun öteki yüzü. *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 43-48.

- Dinç E., Erdil, M. ve Keçe, M. (2011). Uşak Üniversitesi öğrencilerinin tarihi ve kültürel eserler hakkındaki ilgi ve farkındalıklarının incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2), 279-297.
- Doğanay, H. (1989). Turistik önem bakımından Erzurum'un tarihî eserleri. *Erzurum: Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü (Coğrafya Makaleleri)* 3, 99-114.
- Doğanay, H. (2001). *Türkiye turizm coğrafyası*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Doğaner, S. (2001). *Türkiye turizm coğrafyası*. İstanbul: Çantay Kitabevi.
- Doğaner, S. (2003 Nisan, 16-18). *Miras turizminin coğrafi kaynakları ve korunması*. Coğrafi Çevre Koruma Turizm Sempozyumu'nda sunulmuş bildiri, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Emekli, G. (2006). Coğrafya, kültür ve turizm: kültürel turizm. *Ege Coğrafya Dergisi*, 15, 51-59.
- Erden, M. (1999). *Gelişim ve öğrenme*. Ankara: Pegem A Yayınları.
- Fagence, M. (2003). *Tourism in destination communities*. Cabi Publishing: Cambridge.
- Güvenç, B. (1994). *İnsan ve kültür*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2010). *İnsan ve insanlar-sosyal psikolojiye giriş*. İstanbul: Evrim Yayınları.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Bilim Kitap Kırtasiye Yayınevi.
- Yılmaz, K. ve Şeker M. (2011). İlköğretim öğrencilerinin sosyal bilgilere karşı tutumlarının incelenmesi. *İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 2 (1), 34-50.
- Keçe, M. ve Dinç, E. (2010, Haziran 16-18). *Öğretmen adaylarının tarihi ve kültürel eserler hakkındaki ilgi ve farkındalıklarının incelenmesi*. I. Uluslar arası Tarih Eğitimi Sempozyumunda sunulmuş bildiri, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Kızıllırmak, İ. ve Kurtuldu, H. (2005). Kültürel turizmin önemi ve tüketici tercihlerinin belirlenmesine yönelik bir çalışma. *Gazi Üniv. Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 100-120.
- Metin, E. (2011). Tarih bölümü öğrencilerinin tarihi ve kültürel eserler hakkındaki ilgi ve farkındalıklarının incelenmesi. *Çankırı Araştırmaları Dergisi*, 7, 99-110.
- Meydan Uygur, S. ve Baykara, E. (2007). Kültür turizmi ve turizmin kültürel varlıklar üzerindeki etkileri. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 30-49.
- NCC (1991). *Non-statutory guidance*. New York: History
- Nuryanti, W. (1996). Heritage and postmodern tourism. *Annals of Tourism Research*, 2, 249-260.
- Oğuz, Ö. (2007). UNESCO, kültür ve Türkiye. *Milli Folklor Dergisi*, 73, 6-12.
- Özdemir, N. (2009). Kültür ekonomisi ve endüstrileri ile kültürel miras yönetimi ilişkisi. *Milli Folklor Dergisi*, 84, 73-86.
- Öztürk, Y. ve Yazıcıoğlu, İ. (2002). Gelişmekte olan ülkeler için alternatif turizm faaliyetleri üzerine teorik bir çalışma. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 183-195.
- Pell, T. & Jarvis, T., (2001) Developing attitude to science scales for use with primary teachers. *International Journal of Science Education*, 25(10), 1273-1295.
- Şahin, H. İ. (2009). Dalyan ve Köyceğiz çevresinde gelenek, turizm ve folklorizm. *Milli Folklor Dergisi*, 82, 50-58.
- Tok, C. (2002 Nisan, 12-14). *Kültür turizmi*. T.C.Turizm Bakanlığı II. Turizm Şurası'nda sunulmuş bildiri, Ankara.

SUMMARY

History and culture comprise factors that it is thought (attitudes, beliefs, ideas and values), made (behavior and life forms) and produced (works of art, crafts and other cultural products) by people. If handled in this respect, cultural tourism is not only visit to places and monuments. At the same time it is learned lifestyle in the visited areas (Aliğaoglu, 2004). On the other hand Historical places for tourism, increase the interest in local history awareness of the historical and cultural tourism heritage are in line with the interest (Aktekin, 2004). Historical circles should be introduced as a value or heritage. Because it has affected the lives of people social, economic and cultural aspects (Daştan, 1999: 44). Awareness can be created towards the city's historical and cultural heritage tourism through historical environmental education (Tuncer, 1996'dan akt. Alkış vd., 2005: 25). Historical and cultural tourism heritages are important factors having roles in recognizing and introducing local history of region, acquiring national conscience, and learning works of previous civilization. In this sense, it is believed that elements such as mosque, bridge, fountain etc, which are heritages should be recognized. The awareness levels of preservice teachers on historical and cultural heritages are of concern among researchers. The aim of this study is to determine the interests of the social studies preservice in the 1-4 years of the studying in the same department in Ankara province on historical and cultural heritages.

In this study which has used quantitative research techniques and which has been carried out as descriptive field study, 336 preservice teachers' opinions who are on 1, 2, 3 and 4. grades have been obtained. Research was carried out In the 2011-2012 academic year and Gazi University Faculty of Education. A questionnaire was used as data collection tool. This scale consists of three parts, namely, demographic variables, items for attitudes, items related to characteristics of historical and cultural heritage tourism. Cronbach's Alpha Coefficients for items in second and third parts of the scale have been found to be .88 and .83, respectively. KMO sampling sufficiency is found to be meaningful (.84). In the second part (attitude scale) of the measurement instrument 8 items, in the third part (knowledge test that prepared about the historical and cultural tourism heritage) of measurement instrument 25 items is located. The items in the second part was prepared according to the likert-type and it consist of five options. The items in the third was prepared by the multiple-choice type questions and there were four options.

According to the findings reached through the study, a meaningful difference ($p < .05$) between awareness levels of preservice teachers related to historical and cultural heritage and their tourism interest in historical places has been found. It has also been determined that there is a meaningful difference, in favor of 3. grade students, between 3. grade students and students on other grades [$F(3-332)=3,743$; $p < .05$]. According to settlement place variable, there is a meaningful difference between students living in cities and villages. The

difference is in favor of the students whose families live in villages [$F(3-332)=4,609$; $p<.05$]. it has been found that there are parallels between participants' interests and attitudes towards historical and cultural heritage tourism. Besides, parental education level of the participant effective on the towards historical and cultural heritage attitudes of participants. When correlation coefficient between multiple choice test and total attitude point of preservice students is examined, a positive high meaningful relationship has been detected ($r=.634$; $p<.01$).

The most remarkable result of the study is that the groups which have gotten high points in the attitude suggestions forming the first part of the test related to historical and cultural tourism have also taken high points in the test which is related to characteristics of historical and cultural elements of Ankara. It has been observed that female preservice teachers participated in the study have more positive attitude ($x=30,70$) towards historical and cultural heritages than male preservice teachers ($x=28,51$) and female participants have higher score ($x=16,24$) than male ones ($x=14,69$) in knowledge tests related to historical and cultural heritage of Ankara. Additionally, it has been seen that awareness levels towards historical and cultural heritage of the participants whose fathers are graduates of high school and college are higher. it is understood that there are parallel relationship between the historical and cultural tourism type preference of girls with knowledge test of historical and cultural heritage tourism. It was observed which the results from this study with similar surveys performed in the past is coincides. Unfortunately teacher candidates have continued their life as unaware from historical and cultural heritage of city where they live. To avoid this negative situation and to raise their interest towards historical and cultural heritage tourism universities can organize visits to historical and cultural heritage tourism areas.